

Співень

Антоніна Гармаш-Литвин

У могутнього Володаря Всесвіту народилася донечка – Леля. Підросла і з кожним днем все кращала, звеселяючи всіх навколо своєю дивного вродою, її всі любили і леліали, оберігаючи від всього злого.

Коли дівчина стала на порі, то безліч женихів мріяли про неї, але ніхто не наважувався сватати, бо всі знали, що серце дівчини належить полум'яному велетню Лелю з вогнистими очима.

Могутній Чорний Чаклун теж закохався в Лелю. Запропонував їй стати його дружиною. Дівчина ввічливо відмовила. Тоді злий чаклун підстеріг її на самоті, вкрав і заховав до свого Чорного палацу. Довго вмовляв дівчину стати його дружиною, але вона мовчала. Тоді у нападі люті перетворив Лелю у темну планету, що не має свого вогню.

Почув про те Лель, наречений Лелі. Не знаючи, що вдіяти, палаючи незгасною любов'ю, метався у невимовних муках. І, щоб якось зігріти кохану, перетворився в ясне тепле Сонечко. Теплі промені зігріли холодну застиглу Лелю і від того тепла, від ніжної ласки, гарячої любові, що огорнула Лелю, сталося диво: планета вдяглася в смарагдовий одяг, заструменіли живлющі артерії-ріки і струмочки, захлюпотіли блакитно-зелені озера і моря, забриніли з надр цілющі джерела. А від дотику кожного промінчика Сонця поміж зеленого буйства трав піднялися пуп'янки, розкривалися дивовижні квіти, пломеніючи ніжною красою, а з них вистрибували створіння, гарні і спритні. Вони співали натхненних пісень, славлячи батька Леля та матінку Лелю. Планету назвали Зелена Леля, що поступово склалося в одне слово Зе(м)ля. А створіння, що народжувалися з квітів, назвали Люди, від слів Лю(ба) Ди(ти)на. А палке світило, в яку перетворився Лель, стало Сонцем, бо сном називали дивосвіт буття.

Почув, про все це брат Лелі – Вітер, полинув до неї в гості, бо дуже любив сестричку. Пестив буйну зелень, голублячи її. І від тих ласкавих дотиків народилися крилаті створіння – Птахи: співучі, гарні і волелюбні. Та злий чаклун не дрімав – послав лютого дракона і той проковтнув Леля-Сонце, а на Землю дихнув мертвотним холодом. Зжовкла зелень, замерзли блакитно-зелені очі-озера, зупинили свій біг живлющі ріки-струмки.

А був ще один юнак, який палко кохав Лелю. Нічим особливим не виділявся, ніколи не сподівався на взаємність. Всі його скарби – чудовий голос і дивовижне вміння співати так, що не тільки чарував співом, а творив дійство. В його пісні горів негасимий поклику польоту Духу. Звали його Співень. І ось коли трапилося лихо, він вирішив, не дивлячись ні на що, допомогти. Юнак вирушив до палацу Чаклуна – бо ж там у високій чорній вежі дрімає страхітливий дракон, а в його череві скніє Лель-Сонце. Недремна сторожа зупинила юнака, а він не мав ніякої іншої зброї, окрім пісні.

Та й заспівав пристрасно і палко. І заціпеніла сторожа, не сміючи підійти до юнака, заворожена його піснею. Сторожа побігла кликати свого пана. Прибіг господар. Чорний Чаклун. Побачивши юнака, він зареготав холодним, зловісним сміхом, що глухо відлунював у безмежних пустельних просторах навколо палацу:

- Це ти, нікчема, хочеш звільнити Леля? Ха-ха-ха! Кузка жалюгідна! Ану, розваж нас, спробуй звільнити його, виходь на бій із Драконом! Ха-ха-ха!

Та юнак не розгубився, став навпроти вежі, звідки вже виглядав страхітливий дракон, розбуджений реготом Чорного Чаклуна, заспівав знову та так, що дракон подивовано розкрив пащу. Лель, скориставшись слушною хвилиною, вилетів із нього і полинув до своєї Лелі. А дракон і не помітив цього, здивовано лупаючи величезними очиськами та наслухуючи пісні. Та все це помітив Чорний Чаклун. Хотів зразу знищити сміливого юнака і не зміг чомусь. Зібравши всі свої злі чари спромігся лише на те, щоб перетворити сміливця у птаха, запер йому в грудях пісню. За той час Лель встиг обігріти лише половину Землі. Весело заспівали птахи, розцвіли квіти, задзюркотіла вода по жилах-струмочках-ріках. Розкрилися очі-озера...

Чаклун гримнув на Дракона, той полетів і проковтнув Сонце-Леля знову. Як мучився крилатий Співень від безсилля – адже він не міг співати, заворожений. Але зібравши всі сили, прорвавши закляття, завзято проспівав. Пісня була коротка та така запальна, що Дракон знову роззявив пащеку, Лель випурхнув, підхопивши і птаха-Співня, опустив на своїх променях Лелі на груди.

Відтоді так і повелося: півдоби Лель гріє один бік Лелі-Землі, половину доби інший. А сам дракон застиг сузір'ям, не долетівши землі. Палац Чорного Чаклуна з усіма хто там був, проковтнула Чорна Дріа.

А пісня Співня, нехитра і коротенька, уривочок із полум'яних пісень юнака-Співня, має чарівну силу – відганяє нечистий злий дух, і викликає Сонце. Навіть із пащі Дракона!

Полюбили люди співучого птаха, немає на Землі хатини, де б не шанували, не раділи йому.

(Записано від Гармаша Трохима Микитовича 1879 р. н., жителя с. Старе Іркліївського р-ну Полтавської обл. нині затопленого водосховищем Кременчуцької ГЕС. Записала внучка Антоніма Гармаш (Литвин) в 1956 році.)